

VČELÍSEK - ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ

V současné době běží v České televizi seriál “Kukačky”. Kromě hlavního děje se tam setkáváme se situacemi, které souvisejí se včelařením. Zatím v 6. díle těch ukázek z tohoto oboru bylo nejvíce. Pojdme si je rozebrat trochu podrobněji. Uvedme si nejprve jejich stručný přehled:

- Dýmání do včel
- Medobraní
- Etikety na med
- Značení matek
- Ochranné a další vybavení včelaře
- “Ohrožování” sousedů včelími žihadly

Ochranné a další vybavení včelaře

Včely mají žihadla, kterými se brání před útoky “vetřelců”. Za nebezpečí mohou považovat i člověka, zejména toho, který jim rozebírá úl. Proto se včelaři naučili “chránit”. Jednou z možností je nosit **včelařský oblek** a k němu **klobouk se závojem** nebo **včelařskou kuklu**. V seriálu vidíme první možnost.

Dále jsme mohli vidět praktické využití **rozpěráku**. Pomocí rozpěráku včelař vyndává rámký s plásty z úlu. Rozpěrák funguje na principu páky. Pouhou rukou bychom rámký pravděpodobně nevyndali, protože včely přilepují rámký k úlu směsí vosku a propolisu.

Obranný pud včel můžeme snížit použitím tzv. **dýmáku**. Dýmákem vháníme dým (kouř) do úlu. Včely se kouře nadýchají a poté nasají do svého medného váčku med. S těžkým medným váčkem se jim pak hůře útočí na včelaře.

Při získávání medu z plástů nám pomáhá speciální **vidlička na odvíčkování plástů**. Včely si totiž buňku se zralým medem zavíčkují voskovým vzduchotěsným víčkem. Zavíčkováná buňka s medem je taková “konzerva” na zimu.

Dýmání do včel

Jak už jsme si řekli, včelař používá ke zmírnění útočnosti včel dým z dýmáku. Toto zařízení má druhý název kuřák.

Zjednodušeně si můžeme popsat, že dýmák se skládá z měchu, kterým vháníme do spalovací komory vzduch, ve které doutná “palivo”. Palivem může být ztrouchnivělé dřevo nebo například papírové obaly od vajíček. Je to materiál, který radši doutná, než hoří.

Už víme, proč jsou včely méně útočné, když mají plný medný váček. Proč ale k tomuto jednání včel dochází?

Včely po staletí (možná i tisíciletí) obývaly prázdné dutiny stromů, tzv. brtě. V lesích bývaly často lesní požáry, které se šířily hlavně větrem.

Dříve existovala domněnka, že včely se “napitím” medu připravovaly na případný odlet z dutiny. Takto by se včelstvo mohlo zachránit před ohněm.

Toto se však ukázalo jako nesprávný názor. Naše včely neopustí svůj plod (vajíčka, larvy, kukly) v plástech. Naopak se ho snaží chránit. V zimě ho ohřívají, v létě ho chladí. Teplota plodu se pohybuje okolo 35 stupňů Celsia. Během zimy se stává, že včely uhynou hlady přesto, že mají v úle ještě dostatek zásob. To nastane tehdy, když mají již plod, který musí zahřívát. Přestože mají zásoby v úle (například nad plodem), tak se včely nedokážou posunout k zásobám. Kdyby se k zásobám vydaly, tak by plod zimou mohl uhynout. Samotné včely v mrazu také nedokážou samy dojít k zásobám a vrátit se zpět. V úle se totiž v zimě přemísťuje celý "chumáč" včel.

Ze stejného důvodu včely neopouští plod ani při lesním požáru. Pokud se ale včela napije zásob, stává se odolnější před vyššími teplotami. Lesní požár se většinou šířil velmi rychle a tak včely zvýšily pravděpodobnost přečkání takového požáru. Do dutin se většinou takový oheň nedostal.

Značení matek

V seriálu jsme si mohli všimnout matky, která měla na sobě modrou značku. Co to znamená? Označená matka se včelařovi lépe hledá. Včelař zároveň by chtěl poznat více informací. Například stáří matky ve svém úlu. Z tohoto důvodu se pro značení matek používá 5 barev (délka života matky je 3 až 5 let).

- roky končící 1 a 6: bílá
- roky končící 2 a 7: žlutá
- roky končící 3 a 8: červená
- roky končící 4 a 9: zelená
- roky končící 5 a 0: modrá

V 6. díle jsme viděli modře značenou matku. To je důkaz, že seriál byl pravděpodobně natočen v roce 2020.

Skladování medu

V seriálu je ukázáno jedno z velmi častých možností skladování medu. Jsou to skleněné nádoby většinou se šroubovacím víčkem, zde o objemu 730 ml.

Označení medu

Pro etiketu je určen následující povinný obsah.

1. Název: med (může být doplněno "květový", nebo "medovicový")
2. Jméno, příjmení a adresa bydliště chovatele nebo jde-li o fyzickou osobu, nebo názvem a sídlem chovatele v případě právnické osoby (firmy)
3. Datum minimální trvanlivosti

V čase 23:41 je pohled na etiketu medu. Obsahuje opravdu všechny povinné údaje?

Včely a sousedské vztahy

Včely bývají důvodem ke zhoršení sousedských vztahů. Sousedé mohou včelařovi závidět jeho med, mohou se cítit ohrožení jeho včelami.

Co říká na tuto problematiku naše legislativa?

O umístění úlů na našich zahradách legislativa podle mých zjištění nic neupravuje. Proto si včelař může umístit své úly teoreticky na každé místo své zahrady. Je však třeba, aby se choval ohleduplně i ke svým sousedům. Měl by tedy zajistit, aby česna jeho úlů byla v dostatečné vzdálenosti od hranic se sousedními pozemky. Ideální je mezi česna a hranici pozemku umístit nějakou překážku, díky níž musí včely “nabrat výšku” a tak neohrožovat osoby na ostatních zahradách. Takovou překážkou může být živý plot, nebo rákos na pletivu.

Necháme se překvapit, zda těch pohledů do včelaření bude více.

V 6. díle jsou ukázky včelaření v následujících časech:

- 9:34 - 10:28
- 15:48 - 16:20
- 48:46

-

50:54